

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

**ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ**

Силабус навчальної дисципліни «Основи сценічної мови»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність: В6 Перформативні мистецтва
Освітньо-професійна програма: Сценічне мистецтво
Кількість кредитів ECTS: 4
Рік підготовки, семестр: 1 курс, 1 семестр
Компонент освітньої програми: ОК8, обов'язкова
Дні занять: відповідно до розкладу
Мова викладання: державна

Освітній контент (курс на платформі Moodle): <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=8664>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по-батькові	Будянський Дмитро Васильович
Контакти	+380956486783, e-mail: budianskiy1977@ukr.net
Навчально-науковий інститут	культури і мистецтв
Кафедра	сценічного мистецтва, естради та методики режисерування
Посада	доцент кафедри

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ВИКЛАДАЧА

Будянський Дмитро Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, Заслужений працівник культури України, автор наукових та науково-методичних публікацій різних рівнів з театральної педагогіки, історії театру, конференсу та виразного читання, учасник міських, обласних та всеукраїнських культурно-мистецьких заходів, акцій і фестивалів, член журі міського та обласного етапів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року», голова журі обласного конкурсу читців пам'яті Тараса Шевченка, ведучий програм радіо і телебачення, учасник та організатор літературно-музичних проєктів.

Докладна інформація на сторінці кафедри: <https://art.sspu.edu.ua/media/attachments/2026/03/09/budyanskiy-2025.pdf>

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Основи сценічної мови» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 «Перформативні мистецтва» та спрямована на формування системи теоретичних знань і практичних умінь у сфері сценічного мовлення як базового засобу професійної діяльності актора.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою освітнього компонента «Основи сценічної мови» є формування у здобувачів вищої освіти базових теоретичних знань і практичних навичок сценічного мовлення; розвиток голосо-мовленнєвої техніки, дикції, артикуляції, мовленнєвого дихання та інтонаційної виразності; оволодіння мовленнєвими засобами створення сценічного образу й передачі емоційно-драматургічного змісту сценічної дії для подальшої професійної діяльності.

Основним **завданням** освітнього компонента «Основи сценічної мови» є опанування здобувачами вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь, пов'язаних із закономірностями розвитку сценічного мовлення як складника акторського мистецтва, а також формування усвідомленого володіння голосо-мовленнєвими засобами акторської виразності. До завдань освітнього компонента також належать: вивчення історичних, естетичних і культурних передумов становлення сценічного мовлення; ознайомлення з основними етапами його розвитку, жанровими та стилістичними особливостями; засвоєння принципів мовленнєвого дихання, голосоутворення, артикуляції, дикції, орфоепії та інтонації; розвиток мовленнєвої культури актора, сценічної уваги та слухо-мовленнєвої пам'яті; формування навичок роботи з художнім текстом, створення сценічного образу засобами мовлення, аналізу мовленнєвої дії та застосування фахового термінологічного апарату у сфері сценічного мистецтва.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Основи сценічної мови» забезпечує оволодіння інтегральною, загальними та спеціальними компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво»:

- ЗК 2 – здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- ЗК 3 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 4 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК 5 – здатність спілкуватися іноземною мовою;
- СК 6 – здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент «Основи сценічної мови»

Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Рік підготовки – 1-й Семестр – 1-й	Кількість кредитів ECTS – 4	Рік підготовки – 1-й Семестр – 1-й
Розділів – 2	Лекції – 6 год.	Розділів – 2	Лекції – 2 год.
Загальна кількість годин – 120	Практичні – 32 год	Загальна кількість годин – 116	Практичні – 4 год
	Консультації – 2 год.		Консультації – немає.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Самостійна робота – 78	Семестрових годин для заочної форми навчання: аудиторних – 6 год	Самостійна робота – 114
	Форма контролю – екзамен.		Форма контролю – екзамен.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
ПРН 2	Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.
ПРН 3	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
ПРН 4	Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.
ПРН 7	Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.
ПРН 10	Обирати оптимальні та художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).
ПРН 16	Визначати творчі можливості та перспективу особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	
Розділ 1. Теоретичні основи сценічного мовлення.	
Тема 1.1. Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки актора.	
Тема 1.2. Професійне дихання як основа сценічної мови.	
Тема 1.3. Голосоведення.	
Тема 1.4. Дикція.	
Тема 1.5. Орфоепія.	
Розділ 2. Методичні основи роботи читця над літературним текстом.	
Тема 2.1. Логіка та інтонація сценічної мови.	
Тема 2.2. Етапи роботи читця над художнім твором.	
Тема 2.3. Робота над поетичним текстом	
Тема 2.4. Робота над прозовим твором.	
Тема 2.5. Особливості виконання казки.	
Тема 2.6. Байка.	
Тема 2.7. Робота читця над гумористичними творами.	
Тема 2.8. Літературний монтаж та його види	
Тема 2.9. Естрадне виконання твору.	
Тема 2.10. Авторський стиль та стилістичні засоби виразності.	
ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Відвідування занять є обов'язковою складовою освітнього компонента «Основи сценічної мови», що зумовлено його практичною спрямованістю та необхідністю систематичного й послідовного опанування технік сценічного мовлення, зокрема мовленнєвого дихання, голосоутворення, артикуляції, дикції та інтонаційної виразності, а також формування професійних мовленнєвих навичок, які враховуються під час підсумкового оцінювання.</p> <p>Запізнення на практичні заняття не допускаються, оскільки вони порушують навчальний процес, унеможливають повноцінну участь у мовленнєвих тренінгах і виконання колективних та індивідуальних практичних завдань. У разі тривалої відсутності з поважних причин, підтвердженої відповідними документами, здобувачу вищої освіти надається можливість самостійного відпрацювання пропущеного програмного матеріалу з методичною підтримкою викладача.</p> <p>Навчальні завдання, подані з порушенням установлених термінів, оцінюються в обсязі не більше 50 % від максимальної кількості балів, передбачених для відповідного виду роботи.</p> <p>Використання мобільних пристроїв під час занять дозволяється виключно з навчальною метою</p>	

та за попереднім погодженням із викладачем. Застосування мобільних пристроїв у позанавчальних цілях тягне за собою усне попередження, а у разі повторного порушення — відсторонення здобувача вищої освіти від участі в занятті з подальшим самостійним опрацюванням програмного матеріалу під методичним супроводом викладача.

Засоби штучного інтелекту можуть використовуватися під час вивчення освітнього компонента «Основи сценічної мови» лише з дозволу викладача та виключно як допоміжний інструмент для пошуку інформації, аналізу теоретичних і методичних джерел або підготовки навчальних матеріалів за умови обов'язкового дотримання принципів академічної доброчесності.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Академічна доброчесність та плагіат. Викладачі та здобувачі вищої освіти керуються вимогами Кодексу академічної доброчесності [Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка](#). Практичні заняття за освітнім компонентом передбачають отримання інформації від викладача. У процесі виконання навчальних завдань здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності, не використовують без відповідних посилань та не присвоюють чужі авторські напрацювання і не видають їх за свої. У разі виявлення ознак творчого плагіату роботі здобувача вищої освіти буде відмовлено у оцінюванні.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Форма підсумкового контролю – залік.

Розподіл балів у першому семестрі

Поточний контроль																Разом	Залік	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2													
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	Т 2.7	Т 2.8	Т 2.9	Т 2.10				
Поточний контроль																45	25	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Контроль самостійної роботи																30	25	100
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			

Т 1.1, Т 1.2 ... – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
90 – 100	Здобувач вищої освіти демонструє системні, глибокі та вичерпні знання теоретичних і практичних основ сценічного мовлення, упевнено орієнтується в ключових поняттях культури мовлення, орфоєпії, дикції, інтонації та художнього читання, володіє знаннями щодо закономірностей розвитку сценічного мовлення як складника акторського мистецтва. Уміло й доречно використовує фахову мовленнєву термінологію, чітко, логічно й послідовно викладає навчальний матеріал в усній і практичній формах.

	<p>Здобувач упевнено володіє професійним інструментарієм сценічного мовлення: технікою мовленнєвого дихання, голосоутворення, артикуляції, дикції, інтонаційної та темпо-ритмічної організації мовлення; свідомо й виразно застосовує ці засоби під час виконання мовленнєвих вправ, читання художніх текстів, монологів і сценічних уривків. Виявляє високий рівень мовленнєвої культури, слухової уваги, голосового контролю та сценічної зібраності.</p> <p>Здобувач здатний самостійно й творчо створювати сценічний образ засобами мовлення, аналізувати власну мовленнєву діяльність і виконання інших, коригувати мовленнєві рішення відповідно до художнього завдання. Уміє працювати з текстом, підтекстом, інтонацією та сценічним партнером, ефективно розв'язує творчі й професійно орієнтовані завдання в межах навчального процесу.</p> <p>Здобувач ґрунтовно опанував основну й додаткову навчально-методичну літературу зі сценічного мовлення, орієнтується в сучасних підходах до голосо-мовленнєвої підготовки актора, здатний інтегрувати знання з суміжних дисциплін — акторської майстерності, сценічного руху, драматургії та театральної педагогіки.</p>
82 – 89	<p>Здобувач вищої освіти демонструє систематизовані, глибокі та повні знання з усіх розділів освітнього компонента «Основи сценічного мовлення» без істотних прогалин. Коректно та доречно використовує фахову термінологію у сфері сценічного мовлення, культури мовлення й художнього читання, зокрема терміни іншомовного походження, викладає теоретичний матеріал стилістично грамотно, логічно та послідовно.</p> <p>Здобувач упевнено володіє базовими методиками мовленнєвого аналізу та роботи з текстом, уміє ефективно застосовувати їх у навчальних і професійно орієнтованих цілях, зокрема під час аналізу мовленнєвих вправ, художніх текстів, монологів і сценічних уривків. Виявляє здатність самостійно та творчо розв'язувати складні практичні завдання в межах тем, передбачених навчальною програмою.</p> <p>Основна й додаткова навчально-методична література, рекомендована програмою освітнього компонента, засвоєна переважно, хоча окремі джерела опрацьовані частково. Здобувач орієнтується в основних теоретичних підходах, концепціях і напрямках розвитку сценічного мовлення та голосо-мовленнєвої підготовки актора, здатний надавати їм обґрунтовану критичну оцінку.</p> <p>Здобувач відзначається самостійною роботою, активною участю в обговореннях і практичних заняттях, демонструє належний рівень мовленнєвої та професійної культури під час виконання індивідуальних і групових навчальних завдань.</p>
74 – 81	<p>Здобувач вищої освіти демонструє достатньо повні та систематизовані знання в обсязі навчальної програми освітнього компонента «Основи сценічного мовлення», виявляє загальне розуміння основ культури мовлення, принципів сценічного мовленнєвої виразності та мовленнєвої дії. Коректно використовує необхідну фахову термінологію у сфері сценічного мовлення, загалом грамотно викладає теоретичний матеріал і здатний/здатна формулювати обґрунтовані висновки.</p> <p>Здобувач володіє базовим мовленнєвим інструментарієм (елементи мовленнєвого дихання, голосоутворення, артикуляції, дикції, інтонації) та вміє застосовувати його для розв'язання типових навчальних і практичних завдань. Використовує стандартні методи мовленнєвого аналізу й типові виконавські рішення в межах тем, передбачених навчальною програмою.</p>

	<p>Основна навчально-методична література, рекомендована програмою освітнього компонента, засвоєна. Здобувач орієнтується в базових теоретичних підходах і концепціях сценічного мовлення та голосомовленнєвої підготовки актора, здатний/здатна надавати їм порівняльну оцінку.</p> <p>Здобувач виявляє активність у самостійній роботі під час практичних занять, періодично бере участь у групових вправах і обговореннях, демонструє належний рівень мовленнєвої культури та дисципліни виконання навчальних завдань.</p>
64 – 73	<p>Здобувач вищої освіти демонструє достатні знання в межах навчальної програми освітнього компонента «Основи сценічного мовлення» та базове розуміння основ культури мовлення, принципів сценічної мовленнєвої виразності й мовленнєвої дії, однак без належної деталізації та поглибленого практичного аналізу. Використовує основну фахову термінологію у сфері сценічного мовлення, загалом стилістично грамотно та логічно викладає відповідь, здатний/здатна формулювати узагальнені висновки.</p> <p>Здобувач володіє базовим мовленнєвим інструментарієм (елементарні навички мовленнєвого дихання, голосоутворення, артикуляції, дикції, інтонації) й уміє застосовувати його для розв'язання стандартних навчальних і практичних завдань. Використовує типові (шаблонні) мовленнєві рішення та підходи в межах тем, передбачених навчальною програмою.</p> <p>Основна навчально-методична література, рекомендована програмою освітнього компонента, засвоєна, однак використання додаткових джерел має обмежений характер. Здобувач орієнтується в базових теоретичних підходах і концепціях сценічного мовлення та голосомовленнєвої підготовки актора, здатний/здатна надавати їм загальну порівняльну оцінку.</p> <p>Здобувач виявляє самостійність під час практичних занять, епізодично бере участь у групових вправах і обговореннях, демонструє належний рівень мовленнєвої культури та виконання навчальних завдань.</p>
60 – 63	<p>Здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання в межах навчальної програми освітнього компонента «Основи сценічного мовлення», володіє лише окремими базовими уявленнями про культуру мовлення та сценічну мовленнєву виразність, не виявляючи цілісного розуміння принципів мовленнєвої дії й голосомовленнєвої техніки.</p> <p>У відповіді використовується обмежена базова фахова термінологія, виклад матеріалу має спрощений характер і може містити стилістичні та логічні неточності; формулювання узагальнених висновків викликає труднощі.</p> <p>Здобувач вибірково володіє мовленнєвим інструментарієм і здатний/здатна виконувати лише найпростіші мовленнєві вправи за зразком або за безпосередньої допомоги викладача.</p> <p>Аналітична діяльність обмежується відтворенням типових мовленнєвих схем і стандартних виконавських рішень за заданим алгоритмом, без проявів самостійного творчого аналізу мовленнєвої дії. Робота з навчально-методичними джерелами зводиться до часткового ознайомлення з основною літературою, рекомендованою програмою освітнього компонента, а знання матеріалу переважно ґрунтуються на конспектах занять.</p> <p>Здобувач орієнтується лише в найбільш загальних поняттях і підходах сценічного мовлення та голосомовленнєвої підготовки актора, без здатності до їх самостійної порівняльної оцінки. Під час практичних занять виявляє пасивну участь, мінімально залучається до групової роботи та виконує лише обов'язковий мінімум навчальних завдань.</p>

35 – 59	<p>Здобувач вищої освіти з освітнього компонента «Основи сценічного мовлення» демонструє недостатній обсяг знань навіть у межах освітнього стандарту та не володіє базовими уявленнями про культуру мовлення, сценічну мовленнєву виразність і принципи мовленнєвої дії. У відповіді спостерігається некоректне використання або повне незнання фахової мовленнєвої термінології; виклад матеріалу характеризується наявністю істотних стилістичних і логічних помилок.</p> <p>Здобувач виявляє слабке володіння голосо-мовленнєвим інструментарієм і некомпетентність у виконанні навіть стандартних (типових) мовленнєвих завдань. Аналітичні та виконавські навички не сформовані: здобувач не здатний/не здатна самостійно застосовувати наявні знання й уміння для аналізу мовленнєвої дії, роботи з текстом або створення елементарного сценічного мовленнєвого образу; у виконанні завдань відсутні логіка, усвідомленість і мовленнєвий контроль.</p> <p>Робота з навчально-методичними джерелами обмежується знанням незначної частини основної літератури; здобувач не спроможний опрацювати матеріали, рекомендовані програмою освітнього компонента. Критичне мислення не виявляється: відсутнє орієнтування в базових теоретичних підходах, поняттях і принципах сценічного мовлення та голосо-мовленнєвої підготовки актора, а також здатність до елементарного аналізу й порівняння.</p> <p>Під час практичних занять здобувач виявляє пасивність або систематичну відсутність; рівень мовленнєвої культури виконання навчальних завдань є низьким або завдання не виконуються взагалі.</p>
1 – 34	<p>Здобувач вищої освіти демонструє повну відсутність знань з основ сценічної мови або їх неприйнятний рівень; незнання фахової термінології, нездатність до логічного викладу навчального матеріалу;</p> <p>Здобувач вищої освіти виявляє відсутність сформованих компетенцій сценічного мовлення; невиконання навчальних і практичних завдань;</p> <p>Здобувач освіти не знайомий з навчально-методичною літературою за освітнім компонентом;</p> <p>Здобувач вищої освіти не бере участі в навчальному процесі.</p>

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики результатів навчання з освітнього компонента «Основи сценічної мови» є усні та письмові відповіді, виконання практичних, аналітичних і творчих завдань зі сценічного мовлення, виконання мовленнєвих вправ, читання художніх текстів, монологів і сценічних уривків, підготовка та презентація індивідуальних і групових мовленнєвих робіт, участь у практичних заняттях і мовленнєвих тренінгах, а також аналіз мовленнєвої дії, інтонаційних рішень, голосо-мовленнєвих засобів виразності та виконавських робіт у контексті розвитку сценічного мовлення й акторського мистецтва.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Будянський, В. І., Будянський, Д. В. (2006). *Мистецтво виразного читання: Навчальний посібник*. Козацький вал.
2. Буяльський, Б. А. (2005). *Поетика усного слова*. УНІВЕРСУМ–Вінниця.
3. Гладишева, А. О. (1996). *Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність*.
4. Іванченко, С. С. (1993). *Виразне читання*. Вища школа.
5. Капська, А. Й. (1990). *Виразне читання*. Вища школа.
6. Нечаєнко, Т. В. (2000). *Словесна дія: Основи техніки мовлення*.
7. Олійник, Г. А. (1995). *Виразне читання: Основи теорії*.
8. Охмуш, А. К. (2007). *Робота читця над літературною композицією*.

9. Пентилюк, М. І. (1994). *Культура мови і стилістика*. Векса.
10. Сокирко, Л. (1971). *Слово актора: Поради з орфоенії українського сценічного мовлення*. Мистецтво.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

1. Будянський, В. І., & Будянський, Д. В. (2002). *Шкільний театр: Навчальний посібник*. Козацький вал.
2. Євдокимова, В. Д. (2011). *Тренінги у системі виховання техніки мовлення: Навчально-практичний посібник для студентів закладів вищої освіти культури і мистецтв*. Промдрук.
3. Здоровенко, В. В. (2002). *Культура ділового спілкування: Навчальний посібник*. Каменярь.
4. Капська, А. Й. (1990). *Виразне читання: Практичні і лабораторні заняття*. Вища школа.
5. Кдирова, І. О. (2022). Формування культури сценічного мовлення у студентів мистецьких закладів вищої освіти. *Молода музикологія – 2022: Наука і практика* (с. 81–84). КНУКіМ.
6. Кобзар, Т. В. (2013). *Сценічна мова. Техніка мовлення*. Видавництво Ю. Чабаненка.
7. Кукуруза, Н. В. (2010). *Майстерність ведучого: Навчальний посібник*. Лілея-НВ.
8. Овчиннікова, А. П. (2008). П'ять кроків до гарної мови. *Мовна комунікація: Техніка мовлення* (с. 1–192). Фенікс.
9. Олійник, О. (1994). *Світ українського слова: Навчальний посібник*. Хрещатик.
10. Паламар, Л. М., Кацавець, Г. М. (2001). *Українське ділове мовлення та спілкування*. Либідь.
11. Сорока, І., Голуб, К. (2020). Специфіка техніки сценічного мовлення в акторському мистецтві початку ХХІ століття. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Сценічне мистецтво*, 3(2), 210–220.
12. Черкашин, Р. О. (1989). *Художнє слово на сцені: Навчальний посібник*. Вища школа.

Інформаційні ресурси:

1. Грицан, Н. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ Retrieved from: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1129747/mod_resource/content/2/%D0%A2%D0%95%D0%A5%D0%9D%D0%86%D0%9A%D0%90-%D0%A1%D0%A6%D0%95%D0%9D%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E-%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%9B%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf.
2. **Орфоенія української мови** : електронний ресурс / Інститут української мови НАН України. – Режим доступу: <https://iul-nasu.org.ua>
3. Gladysheva, A. **The Word in Theatre** : electronic resource. – Available at: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-20.pdf>
4. **An Actor's Warm-Up: Voice. Things to Do** [Video] / National Theatre at Home. – Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=CFXqyl4C1J4>
5. Berry C. **Voice and the Actor** : video materials and lectures. – Available at: <https://www.youtube.com/@CicelyBerry>
6. **The Royal Central School of Speech and Drama** : voice and speech resources. – Available at: <https://www.cssd.ac.uk>
7. Linklater K. **Freeing the Natural Voice** : supplementary video materials and interviews. – Available at: <https://www.youtube.com>
8. **National Theatre Collection** : acting, voice and performance resources. – Available at: <https://www.nationaltheatre.org.uk>
9. **International Phonetic Association (IPA)** : pronunciation and phonetics resources. – Available at: <https://www.internationalphoneticassociation.org>